

Nr 138

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om sjömansförmedlingen och sjömanshusen; given Stockholms slott den 17 oktober 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Bertil Löfberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en omorganisation av sjömansförmedlingen. Förslaget innebär att sjömansförmedlingen byggs in i den allmänna arbetsförmedlingen. I samband härmed föreslås att sjömanshusen läggs ned vid utgången av år 1969.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
17 oktober 1969.*

Närvarande:

Statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

T. f. chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Löfberg, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *omorganisation av sjömansförmedlingen m. m.* och anför.

Genom beslut av 1960 års riksdag (prop. 124, 2LU 43 och 51, rskr 340) sammanfördes den mönstrings-, registrerings- och annan verksamhet rörande sjöfolk som bedrevs vid dåvarande sjömanshus med sjömansförmedlingen. Det nya sammanslagna organet behöll benämningen sjömanshus. Sjömanshusens antal och förläggning fastställdes genom riksdagsbeslutet.

Landet är f. n. indelat i 16 sjömanshusdistrikt. I varje distrikt finns ett sjömanshus med uppgift att ombesörja sjömansförmedling och mönstringsverksamhet med bemanningskontroll. Sjömanshusen är förlagda till följande orter: Stockholm, Oxelösund, Norrköping, Kalmar, Visby, Karlshamn, Malmö, Landskrona, Hälsingborg, Göteborg, Uddevalla, Karlstad, Gävle, Sundsvall, Holmsund och Luleå. Sjömansförmedling bedrivs dessutom på 19 andra orter.

Statskontoret har som ett led i myndighetens numera avslutade översyn av arbetsmarknadsverkets organisation i en översynsrapport den 31 december 1965 lagt fram förslag om sjömanshusens och sjömansförmedlingens organisation. Förslaget har remissbehandlats. I enlighet med vad som förutskickats i översynsrapporten har vidare arbetsmarknadsstyrelsen den 6 september 1966 lagt fram detaljförslag till ny organisation för sjömansförmedlingen.

Statskontorets förslag har i begränsad utsträckning behandlats av 1967 års riksdag (prop. 1967: 1 bil. 13, SU 11, rskr 11) men har i övrigt varit beroende av fortsatta utredningar om ordningen för uttagande av redareavgift för sjömanspensioneringen och formerna för registrering av sjömän m. m. Dessa frågor har numera lösts genom beslut av riksdagen (prop. 1968: 147, 2LU 72, rskr 367 och 1969: 58, 2LU 50, rskr 224).

I nämnda prop. 1969: 58 har förutsatts att återstående frågor rörande

sjömanshusen och sjömansförmedlingen skall behandlas i proposition till 1969 års höstriktdag. I anslutning härtill har arbetsmarknadsstyrelsen i skrivelse den 6 oktober 1969 lagt fram ett reviderat förslag till organisation för sjömansförmedlingen.

Statskontorets förslag

Statskontoret förordar att sjömanshusen läggs ned. Sjömansförmedlingen bör vara inordnad i den allmänna arbetsförmedlingen vid sidan av och på samma villkor som övriga fackförmedlingar. Den bör vara utrustad personellt och i andra avseenden på sådant sätt att den kan ge samma service som annan förmedling. Det innebär att tillgång till yrkesvägledning, omskolningsverksamhet och arbetsvård bör finnas för sjömansförmedlingens klienter. Speciellt föreligger behov att ta hand om dels den ungdom som söker till sjömansyrket, dels sjömän som vill eller måste lämna yrket.

Vidare föreslår statskontoret en regionindelning av sjömansförmedlingen. Sjömansförmedlingarna i Stockholm, Göteborg och Malmö föreslås bli centraler i var sin region. Gränserna för regionerna bör följa länsgränser. I princip bör varje kustlän ha sjömansförmedling, som även skall kunna ge service åt inlandslänen. Beträffande den lokala organisationen föreslås att arbetsmarknadsstyrelsen inom den för den allmänna förmedlingen givna organisationsramen själv får fördela sina resurser för arbetsförmedling av sjömän på sätt som kan anses bäst motsvara föreliggande behov.

Remissyttrandena

Yttranden över statskontorets förslag har avgetts av dåvarande centrala värnpliktsbyrån, centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, dåvarande sjöfartsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, 1964 års sjömanslagskommitté, sjöfartsutredningen, handelsflottans pensionsanstalt, Svenska hamnförbundet, Statstjänstemannaförbundet, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges redareförening, Rederiföreningen för mindre fartyg, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska stewardsföreningen och Svenska sjöfolksförbundet. Statskontorets förslag har i allt väsentligt godtagits av det stora flertalet remissinstanser.

Arbetsmarknadsstyrelsens organisationsförslag

Arbetsmarknadsstyrelsen anser i likhet med statskontoret att sjömanshusen bör läggas ned. Sjömansförmedlingen bör vara en integrerad del av den allmänna arbetsförmedlingen och vara underställd länsarbetsnämnderna. En koncentration och effektivisering av verksamheten bör genomföras.

När det gäller den lokala organisationen bör styrelsen själv få besluta. Styrelsen ansluter sig till statskontorets förslag om en regionindelning av sjömansförmedlingen med Stockholm, Göteborg och Malmö som centraler i var sin region. Därjämte bör en centralförmedling för norrlandskusten finnas i Sundsvall. Denna indelning får dock inte bli ett sådant hinder för det interlokala förmedlingsarbetet att detta låses. Centralerna bör därför i första hand tjäna samarbetet mellan sjömansförmedlingarna inom sina områden. Samarbetet med den övriga arbetsförmedlingen bör däremot i första hand bedrivas genom närmaste sjömansförmedling. Centralerna bör vidare ombesörja förmedlingssamarbetet med sjömansförmedlingarna i centralhamnarna utomlands.

Den föreslagna organisationen medför enligt vad styrelsen framhåller behov av personalförändringar. De största sjömansförmedlingarna behöver förstärkas både kvantitativt och kvalitativt. I första hand gäller detta expeditionerna för nybörjare och befäl i Stockholm, Göteborg och Malmö. Minskat behov av personal uppstår på andra orter, varför förändringarna kan ske utan personalökning.

Styrelsen uppger att personalstyrkan vid sjömanshusen och sjömansförmedlingen den 30 juni 1969 bestod av sammanlagt 63 tjänstemän och 39 biträden. Den reviderade personalplanen omfattar 63 tjänstemän och 14 biträden inräknat viss personalförstärkning på styrelsens arbetsförmedlingsbyrå. Av den personal som blivit övertalig efter omorganisationen den 1 juli 1969 vid sjömanshusen har 19 biträden överförts till den övriga arbetsförmedlingsorganisationen. Två har pensionerats, en har övergått till annan tjänst och fyra har ännu inte kunnat omplaceras.

Departementschefen

Sedan Kungl. Maj:t år 1964 uppdragit åt statskontoret att göra en översyn av arbetsmarknadsverkets organisation, tog statskontoret i sin första översynsrapport upp frågan om sjömansförmedlingens och sjömanshusens organisation. Huvudlinjen i statskontorets förslag är en klyvning av verksamheten vid sjömanshusen så att sjömansförmedling med mönstringsverksamhet integreras med den allmänna förmedlingsorganisationen, medan registrering av sjöfolk och annan verksamhet som övertagits från den gamla sjömanshusorganisationen förs över på andra organ.

Statskontorets förslag har tillstyrkts i allt väsentligt vid remissbehandlingen.

Sedan ytterligare utredningar hade gjorts om bl. a. sjömansregistreringen beslutade riksdagen vid 1968 års höstsession och 1969 års vårsession om ändringar i lagen (1961:300) om redareavgift för sjöfolks pensionering och mönstringsförordningen (1961:87) samt fattade beslut i därmed sammanhängande organisationsfrågor. Besluten innebär bl. a. att de lokala sjömans-

registren har ersatts av ett centralt register som nu förs vid sjömansförmedlingen i Göteborg och att de lokala, till sjömanshusen knutna sjömansnämnderna har ersatts av en central nämnd.

Av verksamheten vid sjömanshusen återstår nu, frånsett sjömansförmedlingen, endast mönstringsförrättningarna, som vid sjömanshusen ingår i förmedlingspersonalens åligganden. Framför allt genom centraliseringen av sjömansregistren har viss sjömanshuspersonal blivit övertalig och har i praktiken i stor utsträckning redan överförts till andra uppgifter inom arbetsförmedlingen.

Sjöfartsnäringen genomgår f. n. en påtaglig strukturförändring. Fartygsenheterna blir större, rederierna förläggs till färre orter och transportväsendet rationaliseras genom en koncentration av hamnresurserna till centralhamnar av terminalkaraktär. Samtidigt minskar antalet yrkesverksamma sjömän mycket kraftigt. Mot bakgrunden av denna utveckling föreslår statskontoret och arbetsmarknadsstyrelsen att sjömansförmedlingen centraliseras och effektiveras. Förslaget innebär i stora drag att sjömansförmedlingen integreras med den allmänna arbetsförmedlingen samt att landet indelas i tre regioner för sjömansförmedling med Stockholm, Göteborg och Malmö som centralorter. Vidare bör enligt arbetsmarknadsstyrelsens förslag en centralförmedling för norrlandskusten inrättas i Sundsvall.

Enligt arbetsmarknadsstyrelsens förslag tillförs större sjömansförmedlingar vissa förstärkningar genom att personal frigörs från en del mindre sjömansförmedlingar som läggs ned. I princip tilldelas varje kustlän en sjömansförmedlingsexpedition, som även skall ge service till inlandslänen. Det förutsätts även att den allmänna förmedlingen lämnar hjälp vid sjömansförmedling. Kontakten med sjömansförmedlingen utomlands avses ske genom sjömansförmedlingscentralerna.

Genom det förut nämnda beslutet av 1967 års riksdag har sjömansförmedlingen i samband med indragning av fyra mindre sjömanshus tilldelats personalförstärkningar för utomlandsförmedlingen och nybörjarförmedling. Jag finner det vara ändamålsenligt att åtgärder nu vidtas för att koncentrera sjömansförmedlingens resurser i huvudsaklig överensstämmelse med statskontorets och arbetsmarknadsstyrelsens förslag och helt inlemma sjömansförmedlingen i den allmänna arbetsförmedlingen. I samband härmed bör sjömanshusen läggas ned vid utgången av år 1969.

Sjömansförmedlingen på de hittillsvarande sjömanshusorterna har varit reglerad genom riksdagsbeslut. Jag förordar att arbetsmarknadsstyrelsen i fortsättningen liksom när det gäller annan specialförmedling skall få rätt att inom ramen för arbetsförmedlingens organisation själv fördela sina resurser för arbetsförmedling av sjömän lokalt på det sätt som anses bäst motsvara föreliggande behov.

För innevarande budgetår har medel beräknats för totalt 102 tjänster vid sjömanshusen och från dessa fristående sjömansförmedlingar. För den nya

sjömansförmedlingsorganisationen beräknar jag ett personalbehov av 75 tjänster, dvs. en minskning med 27 tjänster. Vid denna beräkning har jag utgått från att sjömansförmedlingen kommer att koncentreras till i huvudsak nuvarande sjömanshusorter. Flertalet av de nuvarande fristående sjömansförmedlingsexpeditionerna bör alltså dras in. Avsikten är att statens avtalsverk skall få i uppdrag att förhandla med personalorganisationerna om anställnings- och arbetsvillkor för personalen hos sjömansförmedlingen i de delar dessa villkor är förhandlingsfrågor. Arbetsmarknadsstyrelsen bör årligen se över organisationen och anpassa den till förändrade behov. Frågan om personalförstärkning vid arbetsmarknadsstyrelsens arbetsförmedlingsbyrå bör prövas i annat sammanhang.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att

1. besluta att sjömanshusen läggs ned vid utgången av år 1969,
2. godkänna att sjömansförmedlingen för tiden fr. o. m. den 1 januari 1970 organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer jag förordat i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten